

**ZAPOSLENA
ŽENA JE**

NEOVISNA ŽENA

Izdavačice:

Udruga „Domine“
Bosanska 4, Split

Za tisak priredila:

Maja Đirlić
Tina Kvartuč

Dizajn i grafičko uređenje:

Ivana Bakić
Bruno Pavletić

Tisak:

Kajda d.o.o.
Velebitska 27, Split

Naklada : 1000

[Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti](#)

ŽENSKO PODUZETNIŠTVO

*Poduzetništvo je proces u kojem se gradi
nešto skoro iz ničega.*

prof. Timmons

ŽENSKO PODUZETNIŠTVO – ŠTO JE TO?

1. Uvodno o ženskom poduzetništvu

Tijekom cijele povijesti žene su bile poduzetnice samo se to nije posebno naglašavalo. Poseban trenutak je obnavljanje naroda i zemlje nakon brojnih ratova u kojem su muškarci ginuli ili ostali psihički i fizički invalidi. Osim obnove, žene su u Austriji, Njemačkoj i Italiji nakon Drugog svjetskog rata morale zarađivati i za plaćanje ratnih odšteta. Tako je prvo žensko poduzetničko udruženje osnovala Yvonne Foinant 1945. godine u Francuskoj. Nakon gubitka muža u ratu svoja je bolna iskustva htjela podijeliti i pomoći drugim ženama. FCEM (Femmes Chef d'Enterprises) se iz Francuske proširila na svjetski savez poduzetnica u koji je učlanjeno trideset država.

Žene u poduzetništvu ili žensko poduzetništvo sve je češća tema brojnih konferencija, seminara, znanstvenih skupova, programa vlada i političara diljem svijeta, pa tako i u Republici Hrvatskoj. Međutim u Republici Hrvatskoj još nije usvojena jedinstvena definicija ni ženskog poduzetništva, a ni ženskog poduzeća. U nedostatku domaće poslužiti ćemo se američkom koja datira još iz svibnja 1979. godine, a glasi:

Žensko poduzeće je gospodarski subjekt čijih je barem 51% u vlasništvu žene .... Koja istovremeno kontrolira i vodi poduzeće. „Kontrola“ znači provođenje prava na donošenje poslovnih odluka. „Voditi“ znači biti aktivno uključena u svakodnevno vođenje posla.

Iako su žene većina u svjetskoj populaciji, one su u sferi poduzetništva manjina, zbog socijalnog, ekonomskog i političkog nepovoljnog položaja u odnosu na muškarce. Žene obavljaju dvije trećine posla u svijetu, no privređuju svega jednu desetinu svjetskog dohotka, a posjeduju manje od jedan posto svjetskih dobara. Nejednakosti zbog spola na tržištu rada i poduzetništva, povezane su s nejednakim mogućnostima za obrazovanje i usavršavanje, što se dalje proteže na to koliko žene sudjeluju u poslu, na njihov izbor zanimanja i mogućnosti napredovanja.

Promjena socijalnih paradigmi radikalno je promijenila i ravnotežu moći između žena i muškaraca kako u društvu uopće, tako i u poduzetništvu.

Činjenica je da među ženama ima manje poduzetnika nego među muškarcima, no u hrvatskom gospodarstvu zapaža se sve veća zastupljenost žena, što je vrlo pozitivna tendencija, jer je tome gospodarstvu potrebno što više kvalitetnijih, stručnih i obrazovanih ljudi, bez obzira na spol. Osnovni hendikepi za značajniju zastupljenost i veću kompetitivnost žena u poduzetništvu ogledaju se u tradicionalnim predrasudama, sociološkim stavovima odgovornih za razvoj poduzetništva, nepovjerenju prema ženama, te nedorečenosti zakonodavne infrastrukture kao pretpostavke za snažniji razvoj poduzetništva.

U većini zemalja broj žena poduzetnica u velikoj mjeri zaostaje za brojem muškaraca uključenih u poduzetničke aktivnosti, tako

- u Velikoj Britaniji, gdje je stanje ženskog poduzetništva prema naznakama većine analitičara prilično loše, 6,5% svih radno sposobnih žena zaposlene su u vlastitim tvrtkama. Udio žena u poduzetništvu iznosi 26%, a to je brojka koja se ne mijenja još od 1990. godine,

- u zemljama Europske unije 70% poduzetnica vode tvrtke u kojima je zaposleno pet ili manje djelatnika,

- u tranzicijskim zemljama srednje i istočne Europe ekonomski položaj žena je pogoršan zahvaljujući smanjenju javnog sektora, povećanoj stopi nezaposlenosti, većoj nesigurnosti zaposlenje i lošem stanju društvenog sustava socijalne zaštite,

- u Republici Hrvatskoj žene čine 52% ukupne hrvatske populacije, njihov je udjel u zaposlenosti 45%, i to 52% u državnom te 39% u privatnom sektoru. Žene u poduzetništvu zastupljene su sa 30%, na rukovodećim mjestima 27%, a tek ih je 19% u nadzornim odborima tvrtki. Među nezaposlenima njihov je udjel čak 59%, među zaposlenima na crno 65%, a na određeno vrijeme čak 86%.

Međutim, postoje zemlje u kojima žensko poduzetništvo predstavlja najdinamičniji segment sektora malog gospodarstva. U Sjedinjenim Američkim Državama stopa rasta ženskih tvrtki 2002. godine bila je dvostruko veća od nacionalnog prosjeka, a gotovo polovica svih američkih tvrtki u većinskom su vlasništvu žena, a u Kanadi se između 1981. i

2001. godine broj poduzetnica povećao za 208%, u usporedbi s porastom broja muških poduzetnika od 38%.

2. Prepreke i izazovi ženskog poduzetništva

Najveće su prepreke i poteškoće ženskog poduzetništva dostupnost financijskih sredstava, informacija, tržišta i educiranja. Temeljni izazov stoji pred zakonodavstvima, odnosno državnim politikama zemalja, a glede osiguranja državnih mjera za efikasno identificiranje i rješavanje problema poduzetnica. Drugi izazov uključuje potrebu razvijanja državnih strategija koje će se efikasno suočiti s problemima specifičnima za spolom uvjetovane prepreke, što zahtijeva razvijanje drugačijih društvenih stavova o spolovima i njihovo uključivanje u strukture, institucije i politike koje se odnose na samozapošljavanje i malo poduzetništvo. Pojava poduzetnica u proteklih dvadesetak godina u razvijenom svijetu usko je povezana s demokratizacijom društva, točnije, s izjednačavanjem muških i ženskih prava, prije svega prava na izobrazbu. Šezdesetih godina jedva je pet posto žena bilo među magistrima znanosti, a danas žene čine između četrdeset i pedeset posto polaznika specijaliziranih poslijediplomskih poslovnih programa. Prema nekim statistikama smatra se da žene u Europi pokreću ili su pokrenule svaki četvrti novi posao.

Mnoge žene posjeduju kreativnost, potrebna stručna znanja i vještine nužne za pokretanje novih poslova, ali često, za razliku od muških poduzetnika, nemaju ravnopravan pristup zajmovima, izobrazbi i informacijama, bez čega nema uspješna vođenja poslova. Kao i njihovi kolege poduzetnici, žene poduzetnice su visokoobrazovane, sklone preuzimanju rizika i imaju razvijen poduzetnički duh.

Poduzetnice o poslu promišljaju svestranije i realnije rasuđuju od svojih kolega poduzetnika, sklone su uvažavanju tuđeg mišljenja i savjeta suradnika. Bolje razumiju ljude oko sebe, ne samo kupce ili korisnike, nego suradnike i zaposlenike, jer su ih spremne slušati. Poduzetnice brže koriste suvremena rješenja poput decentralizirane i fleksibilne organizacije, timskog rada i skupnog odlučivanja, te

sudjelovanja zaposlenih u odlučivanju. I ono najvažnije – radno mjesto koje otvori poduzetnica je sigurnije.

3. Zašto uopće želite pokrenuti vlastiti posao?

Odlučile ste krenuti u poduzetništvo? Pokrenuti privatni posao, svojim sredstvima?

Ostali ste bez posla, šefa ne možete više gledati ili osjećate da ste potplaćeni? Želite nešto svoje – malo ili možda veliko?

Jeste li sigurni?

Pokretanjem poduzetničke aktivnosti suočiti ćete se sa mnogim izazovima i problemima na koje možda niste ni promišljali. U novom poslu morati ćete surađivati sa jako puno ljudi sa kojima ćete morati imati jako puno strpljenja i razumijevanja i sumnjam da ćete u svim kontaktima osjećati sreću ili zadovoljstvo. Na platnoj listi biti ćete posljednji nakon svih radnika, pristojbi i poreza za koje nikada niste niti čuli da postoje. I na kraju zaboravite na osmosatno radno vrijeme, praznike i vikende barem prve tri godine.

Još uvijek želite postati poduzetnica?

Čestitamo. Ovo je prvi dan ostatka vašeg života i napravite ga najboljim za sebe i za druge ljude, radite ono što ste oduvijek željeli raditi – uživajte.

Međutim, za svako poduzetništvo osim ideje potreban je pravni oblik organiziranja, dobar poslovni plan i materijalna sredstva. Dakle, krenimo u avanturu zvanu poduzetništvo.

4. Poslovna skica

Poduzetništvo je proces koji se sastoji od nekoliko faza, i to u osnovi od ideje do njene tržišne realizacije. U prvoj fazi poduzetnička ideja mora se pretočiti u grubu poslovnu skicu koja mora dati odgovor na neka osnovna pitanja: postoji li na tržištu potreba za tim proizvodom ili uslugom, poznajete li proces proizvodnje, je li roba/usluga konkurentna na tržištu, tko su kupci, tko dobavljači, a tko konkurenti, ...

Gruba poslovna skica temelj je na kojem se neka ideja odbacuje ili prihvaća i s kojom se kreće u realizaciju.

Poslovna skica

- *Jasan prikaz (opis) proizvoda ili usluge*
- *Tko je kupac?*
- *Koliko je veliko tržište?*
- *Kako riješiti plasman proizvoda?*
- *Tko je konkurencija i u čemu ste konkurentniji?*
- *Marketing*
- *Organizacijski oblik vaše djelatnosti*
- *Potrebna ulaganja*
- *Grubi proračun – prihod, rashod, dobit*

Ukoliko se iz grube poslovne skice uoči ekonomska opravdanost, pristupa se izradi poslovnog plana, te se nakon toga odabire pravni oblik za realizaciju poduzetničke ideje.

5. Poslovni plan

Kada ste završili sa skicom, a ona vam je pokazala da imate izgleda za rad i zaradu, krećete u izradu poslovnog plana. Ukoliko niste stručna osoba za izradu poslovnih planova preporučujemo vam, vrlo ozbiljno, angažiranje stručne osobe. Navesti ćemo vam obvezne elemente poslovnog plana, bez obzira na veličinu investicije:

- uredna i kratka naslovna stranica koja sadržava točan naziv poduzeća i naziv dokumenta, adresu i kontakt-telefon, osobu za kontakt i ime osobe izrađivača poslovnog plana,
- izjavu o svrsi – tko ste vi/vaša tvrtka, koji je vaš pravni oblik (obrt, d.o.o, zadruga,...), kolika je financijska vrijednost vašeg prijedloga, kako namjeravate potrošiti uloženi novac, koliku će koristiti uloženi novac donijeti poduzeću, što taj ulog čini poslovno opravdanim, te kako i kada ga namjeravate vratiti,
- podatke o vama – (životopis, obrazovanje, radno iskustvo, kako biste dokazali da ste kompetentni odraditi posao) i vašoj tvrtci,
- detaljan opis ideje i vašu viziju njenog ostvarenja,
- lokaciju – gdje namjeravate raditi, opis poslovnog prostora potrebnog za obavljanje posla,
- opis strukture ulaganja – koliko vam kapitala treba za kupovinu, adaptaciju ili najam poslovnog prostora, za strojeve i alate, za softver,

- struktura (stručna sprema, radno iskustvo) i broj zaposlenika, te planiranu dinamiku zapošljavanja novih ljudi.

1. Opis poslovanja

a) tržišna opravdanost:

- tržište nabave (gdje ćete nabavljati robu, sirovine, usluge)
- tržište prodaje (kome je vaš proizvod namijenjen, u kojim količinama, kojom ćete dinamikom opsluživati tržište).

b) financijski elementi poslovanja:

- investicije u osnovna sredstva (koja vam je oprema potrebna za pokretanje posla),
- investicije u obrtna sredstva (koliki kapital trebate za početak i održavanje proizvodnje),
- troškovi poslovanja – cijena vašeg rada, rada zaposlenih, porezi, doprinosi, režijski troškovi, komunalni troškovi,
- proračun amortizacije – godišnje smanjenje vrijednosti vaših sredstava za rad,
- izvori financiranja – koliko imate vlastitih sredstava, za koju svrhu i koliko morate posuditi od financijskih institucija, te kako i kada namjeravate vratiti posuđena sredstva,
- projekcija računa dobiti i gubitka – razlika između ukupnih primitaka i ukupnih rashoda,
- financijski tok – ovim ćete potvrditi da je vaša neto godišnja dobit i godišnja amortizacija veća od obveza za kredit, tj. da će vaš pothvat ostvariti pozitivne rezultate iz kojih ćete biti u stanju vraćati anuitete.

2. Zaključna ocjena projekta.

Dobar poslovni plan smanjuje rizik ulaganja i povećava izgleda za uspjeh, stoga je nužan za poduzetnika koji treba što detaljnije provjeriti svoju poduzetničku ideju.

Poslovni je plan među obaveznom dokumentacijom koju je potrebno predati banci prilikom podnošenja zahtjeva za kreditiranje poduzetničkog pothvata. Iako smo u toj situaciji skloni uljepšati stvarnost, od iznimne je važnosti da elementi plana budu što realniji. Svaki poduzetnik mora imati na umu da u objektivnom poslovnom planu lako uočava probleme prije nego što se pojave u stvarnosti.

6. Kako osnovati obrt, trgovačko društvo ili zadrugu - hodogrami?

Pravni oblik za pretvaranje poduzetničke ideje u poduzetničku aktivnost najčešće izaziva nedoumicu kod potencijalnih poduzetnica. Međutim, isto je nužno za legalno poslovanje. Dakle, nakon izrade poslovnog plana odabire se pravni oblik za realizaciju poduzetničke ideje. U praksi su najčešći slijedeći oblici organiziranja:

- obrt,
- društvo sa ograničenom odgovornošću,
- zadruga,
- obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo,
- slobodna zanimanja.

Osnivanje obrta

Obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti od strane fizičkih osoba sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu. Obrti se mogu obavljati i kao sezonski obrti najdulje šest mjeseci unutar jedne kalendarske godine.

VRSTE OBRTA

1. Slobodni obrt – kao uvjet za obavljanje slobodnog obrta ne traži se ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit.

2. Vezani obrt – kao uvjet za obavljanje vezanog obrta traži se ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit.

3. Povlašteni obrt – kao uvjet za obavljanje traži se povlastica koju izdaje nadležno ministarstvo ovisno o vrsti obrta.

UVJETI ZA OBAVLJANJE OBRTA

OPĆI UVJETI

Fizička osoba može obavljati obrt ako:

1. udovoljava posebnim zdravstvenim uvjetima, ako je to propisano zakonom,
2. joj pravomoćnom sudskom presudom, rješenjem o prekršaju ili odlukom Suda časti nije izrečena mjera sigurnosti ili zaštitna mjera zabrane obavljanja obrta dok ta mjera traje.

Posebni uvjeti

Fizička osoba može obavljati vezani obrt ako uz opće uvjete ispunjava i poseban uvjet stručne osposobljenosti ili položenog majstorskog ispita, te ukoliko ima odgovarajuće više ili visoko obrazovanje. Fizička osoba koja ne ispunjava navedeni posebni uvjet može obavljati vezani obrt, ako na tim poslovima zaposli radnika koji udovoljava tome uvjetu. Fizičke osobe – izumitelji na temelju ostvarenog patentnog prava za patentirani proizvod ili uslugu, ako ispunjavaju opće uvjete, mogu obavljati vezani obrt.

Prostor

Prostor i oprema u kojem se obrt obavlja moraju udovoljavati propisima koji se odnose na obavljanje određene gospodarske djelatnosti.

OTVARANJE OBRTA

Za obavljanje slobodnih, vezanih i povlaštenih obrta obrtnik mora imati obrtnicu koju izdaje ured državne uprave za poslove gospodarstva na čijem području će biti sjedište obrta. Za obavljanje povlaštenih obrta obrtnik mora imati povlasticu koju izdaje nadležno ministarstvo ovisno o vrsti obrta. Obrt se upisuje u obrtni registar koji vodi državni ured za poslove gospodarstva. Povlastica se upisuje u registar povlastica koji vodi nadležno ministarstvo.

Obrasci zahtjeva za upis obrta u registar popunjavaju se po službenoj dužnosti u državnom uredu za poslove gospodarstva:

1. Zahtjev za upis u obrtni registar – dva primjerka
2. Obrazac RL-1 (podaci o obrtu) – dva primjerka

3. Obrazac RL – 3 (podaci o djelatnostima obrta) – dva primjerka

Obrasce se može nabaviti u knjižarama Narodnih novina.

Uz popunjene obrasce potrebno je priložiti slijedeće dokumente:

- fotokopiju osobne iskaznice,
- liječničko uvjerenje o sposobnostima za obavljanje konkretne djelatnosti (ukoliko je potrebno – sukladno vrsti obrta),
- svjedodžbu o postignutoj stručnoj spremi i/ili svjedodžba o majstorskom ispitu ili izjava o zaposlenju stručne osobe (za vezane obrte),
- potvrdu o pravu korištenja poslovnog prostora (ukoliko je potrebno – sukladno vrsti obrta),
- izjava da vam nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja obrta,
- upravna pristojba u visini od 270,00 kuna i troškovi obrtnice u visini od 500,00 kuna (neke kategorije građanstva su oslobođene plaćanja npr. osobe prijavljene na HZZ starije od 45 godina ili s najmanje 20 godina radnog staža)

Nadležni državni ured za poslove gospodarstva izdati će obrtnicu fizičkoj osobi koja ispunjava opće i posebne uvjete. Nadležni državni ured za poslove gospodarstva izdati će obrtnicu, odnosno rješenje kojim se odbija izdavanje obrtnice najkasnije u roku od 15 dana od dana uredno podnesenog zahtjeva za izdavanje obrtnice. Ukoliko državni ured za poslove gospodarstva ne izda obrtnicu, odnosno rješenje u navedenom roku fizička osoba može, ako smatra da ispunjava uvjete propisane Zakonom, započeti sa obavljanjem obrta o čemu prethodno pismeno izvješćuje državni ured za poslove gospodarstva.

Upisom obrta u obrtni registar obrtnik je dužan početi s obavljanjem obrta u roku od godine dana od dana izdavanja obrtnice. Obrtnik je dužan najkasnije osam dana prije početka obavljanja obrta prijaviti obavljanje obrta državni ured za poslove gospodarstva koji je dužan o tome odmah izvijestiti nadležno tijelo za poslove financija, nadležne inspekcije, Hrvatsku obrtničku komoru, nadležni fond zdravstvenog i mirovinskog osiguranja i Državni zavod za statistiku.

Osnivanje trgovačkog društva

Društvo s ograničenom odgovornošću trgovačko je društvo u koje članovi ulažu temeljne uloge s kojima sudjeluju u unaprijed ugovorenom temeljnom kapitalu društva. Temeljni uložci ne moraju biti jednaki. Nijedan osnivač ne može pri osnivanju preuzeti više temeljnih uloga, ali ih kasnije može steći. Poslovni udjeli ne mogu se izraziti u vrijednosnim papirima.

Osnivači

Članovi društva mogu biti pravne i fizičke osobe, kako domaće tako i inozemne. Društvo može osnovati i biti njegov član i samo jedna osoba.

Društvo s ograničenom odgovornošću pravna je osoba koja pravnu osobnost stječe trenutkom upisa u sudski registar. Imovina društva strogo je odijeljena od imovine članova društva. Društvo za svoje obveze odgovara cijelom svojom imovinom. Članovi društva ne odgovaraju za obveze društva. Iznimno može doći do odgovornosti članova za obveze društva ako zloropotrebljavaju okolnost da za obvezu društva načelno ne odgovaraju.

Temeljni kapital

Temeljni kapital društva s ograničenom odgovornošću mora biti izražen u valuti Republike Hrvatske. Najniži je iznos temeljnog kapitala je protuvrijednost 2.500 EUR u kunama prema srednjem tečaju HNB na dan podnošenja prijave za upis društva u sudski registar. Temeljni ulog može se uplatiti u novcu ili unijeti ulaganjem stvari i prava.

Prije upisa društva u sudski registar svaki član mora uplatiti najmanje četvrtinu temeljnog uloga koji se uplaćuje u novcu, a ako se temeljni ulog unosi ulaganjem stvari ili prava, mora se unijeti u cijelosti. Ako se uplaćuje novac, uplaćuje se na privremeni račun otvoren kod banke, a potvrda o pologu predaje se pri registraciji društva.

Način osnivanja društva:

Društvo s ograničenom odgovornošću osniva se na temelju društvenog ugovora koji moraju potpisati svi osnivači, a zaključuje se u obliku javnobilježničke isprave. Ako društvo osniva samo jedna osoba, društvo se osniva na temelju izjave o osnivanju koju u obliku javnobilježničkog akta daje osnivač društva.

Društveni ugovor odnosno izjava o osnivanju mora sadržavati:

- naznaku osnivača (ime i prezime, odnosno tvrtku, te prebivalište, odnosno sjedište osnivača, ako je osnivač fizička osoba i njezin JMBG)
- tvrtku i sjedište društva
- predmet poslovanja društva
- ukupni iznos temeljnog kapitala
- iznos svakog pojedinačnog temeljnog uloga osnivača (ako je ulog u stvarima ili pravima potreban je njihov detaljni opis i njihova vrijednost)
- naznaku osniva li se društvo na određeno ili na neodređeno vrijeme
- prava i obveze koje članovi imaju prema društvu, uz obvezu uplate uloga, kao i prava i obveze društva prema osnivačima.

Skup prava i obveza svakog pojedinog člana predstavlja njegov poslovni udio u društvu. Poslovni udjeli u društvu u pravilu se određuju prema veličini preuzetog temeljnog kapitala. Svi pravni dokumenti moraju biti ovjereni kod javnog bilježnika. Troškovi ovjere ovise o visini temeljnog kapitala.

Kakva je razlika između obrta i trgovačkog društva?

Obrt u odnosu na trgovačko društvo ima pojednostavljen sistem obračuna, kao i olakšano raspolaganje gotovim novcem. S druge strane, prednosti trgovačkog društva u odnosu na obrt leže u tome što se trgovačko društvo može baviti raznovrsnim djelatnostima istovremeno i što osnivač u trenutku registracije ne mora raspolagati adekvatnim prostorom za sve djelatnosti. Osnivači trgovačkog društva odgovaraju jedino do iznosa osnivačkog uloga (za najčešći

oblik registracije - d.o.o.). No, poduzeće ima složeniji sustav obračuna i veću kontrolu raspolaganja sredstvima.

Pomoć Vlade Republike Hrvatske pri osnivanju obrta i društva sa ograničenom odgovornošću

HITRO.HR je servis Vlade Republike Hrvatske za ubranu komunikaciju građana i poslovnih subjekata s državnom upravom. Svrha mu je podizanje razine usluga povećanjem brzine, učinkovitosti, fleksibilnosti i transparentnosti rada državne uprave. HITRO.HR na jednom mjestu građanima i poduzetnicima omogućava brži i jednostavniji pristup informacijama i uslugama. Na HITRO.HR šalterima unutar Financijske agencije (FINA) možete na lakši i brži način osnovati trgovačko društvo ili otvoriti obrt. HITRO.HR servis pruža i web usluge koje su dostupne iz vlastitog ureda ili doma 24 sata dnevno.

Osnivanje zadruge

Zadruga je dobrovoljno udruženje zadrugara u kojem svaki član sudjeluje neposredno i koje zajedničkim poslovanjem po načelu uzajamne pomoći unapređuje i zaštićuje svoj gospodarski i drugi profesionalni interes, u cilju ostvarenja svoje osobne i zajedničke dobiti ili drugih interesa zadrugara u skladu sa zakonom i pravilima zadruge. Zadruga je pravna osoba koja to svojstvo stječe upisom u sudski registar. Tvrtka je ime pod kojim zadruga posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu. Tvrtka zadruge mora sadržavati naznaku da se radi o zadruzi. Predmet poslovanja zadruge može biti obavljanje svake djelatnosti koja nije zakonom zabranjena. U obavljanju registrirane djelatnosti zadruga uživa posebnu zaštitu države koja se očituje kroz stvaranje okruženja (npr. poticajne mjere) za razvoj zadrugarstva. Zadrugar je fizička i pravna osoba koja u cijelosti ili djelomično poslije putem zadruge – prodaje svoje proizvode, odnosno usluge, nabavlja proizvode ili koristi usluge potrebne za obavljanje svoje djelatnosti, ili na drugi način neposredno sudjeluje u ostvarivanju ciljeva radi kojih je zadruga osnovana.

Zadругu mogu osnovati najmanje tri osnivača, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Novi zadrugari imaju ista prava kao i osnivači. Prava i obveze koje nisu utvrđene ugovorom utvrđuju se pravilima zadruge.

Zadrukar ulaže u zadrugu članski ulog koji može biti u novcu, stvarima i pravima izraženim u kunskoj protuvrijednosti.

Pravilima zadruge odrediti će se mjerila i kriteriji prema kojima će se obračunavati novčana vrijednost uloga u stvarima i pravima. Zadrugari su ravnopravni u odlučivanju neovisno o broju članskih uloga, te unose jednake uloge.

Zadruga se osniva ugovorom o osnivanju zadruge.

Ugovor o osnivanju sadrži:

3. ime i prezime osnivača i njihove JMBG, odnosno tvrtku, sjedište pravne osobe,
4. tvrtku i sjedište zadruge,
5. djelatnost,
6. visinu članskog uloga, izraženu u novcu, stvarima i pravima izraženim u kunskoj protuvrijednosti,
7. rok u kojem se u zadrugu moraju unijeti članski ulози,
8. prava i obveze osnivača u obavljanju djelatnosti, upravljanju, udjelu u dobiti, odnosno u udjelu u pokriću gubitaka, nastupanju u pravnom prometu, u odgovornosti i povratu uloga i drugih sredstava,
9. te druge odredbe koje se odnose na osnivanje, poslovanje i prestanak zadruge.

Zaključivanjem ugovora o osnivanju zadruge i unosa članskog uloga saziva se osnivačka skupština zadruge, najkasnije u roku od tri mjeseca. Osnivačka skupština donosi pravila zadruge, bira upravitelja i imenuje članove nadzornog odbora. Osnivačka skupština zadruge donosi odluke većinom glasova svojih osnivača ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.

Prijava za upis u sudski registar podnosi se nakon održavanja osnivačke skupštine na kojoj su donesena pravila zadruge, izabran upravitelj, te imenovani članovi nadzornog odbora ako zadruga ima nadzorni odbor.

U sudski registar upisuje se:

- tvrtka, sjedište i predmet poslovanja zadruge,
- ukupni iznos članskih uloga,
- dan zaključivanja ugovora o osnivanju,
- imena članova nadzornog odbora, ako ga zadruga ima,
- ime upravitelja,
- ovlasti za zastupanje zadruge,
- odgovornost zadrugara.

Zadruga je dužna Rješenje o upisu u sudski registar dostaviti Hrvatskom savezu zadruga u roku od 15 dana računajući od dana upisa.

7. Obiteljska gospodarstva i slobodna zanimanja

Osnivanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Seljačko gospodarstvo ili obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo osnovni je oblik proizvodnog organiziranja u poljoprivredi. Seljačka gospodarstva ili obiteljska poljoprivredna gospodarstva razvrstavaju se u ciljne skupine - korisnike mjera poljoprivredne politike prema sljedećim kriterijima:

1. korištena poljoprivredna površina,
2. radna aktivnost u poljoprivredi,
3. vrsta poljoprivredne proizvodnje,
4. vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda i
5. dohodak gospodarstva.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo se upisuje u Registar obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava pri nadležnom uredu državne uprave u jedinici područne (regionalne) samouprave. Od poslovnih knjiga potrebno je voditi Knjigu primitaka i izdataka. Porez na dohodak se plaća ako se prođe godišnji iznos od 85.000 kn ili ako se po osnovi poticaja ostvari više od iznosa koji je propisan Zakonom o državnoj potpori. U slučaju kada se prođe navedeni iznos potrebno se je upisati u Registar obveznika poreza na dohodak (u isti se upisuju i obrtnici ali od samog početka obavljanja djelatnosti). U Registar obveznika poreza na dodanu vrijednost potrebno se je upisati ako se prođe 85.000 kn i tada je na isporuke potrebno zaračunavati PDV. Također na ulazne račune moguće je i odbijati PDV.

Slobodna zanimanja

Djelatnostima slobodnih zanimanja smatraju se profesionalne djelatnosti fizičkih osoba koje su po toj osnovi obvezno osigurane sukladno propisima koji uređuju obvezna osiguranja, odnosno djelatnosti fizičkih osoba kojima su to osnovne djelatnosti i koje su po toj snovi upisane u registar poreznih obveznika poreza na dohodak.

Djelatnostima slobodnih zanimanja osobito se smatraju samostalne djelatnosti odvjetnika, zdravstvenih djelatnika, književnika, novinara, umjetnika i sportaša.

Samostalna djelatnost se registrira Upisom u registar poreznih obveznika pri nadležnoj poreznoj upravi. Rok za prijavu zahtjeva je u periodu od 01. do 15. siječnja.

Sve dok prihodi od samostalne djelatnosti ne prijeđu iznos od 85.000,00 kuna godišnje fizička osoba nije obvezna ući u sustav PDV-a, no može to učiniti. Nakon što prihodi prijeđu navedeni iznos obveza je da se uđe u sustav PDV-a. Bitno je pripaziti na trik – ako fizička osoba dobrovoljno uđe u sustav PDV-a iz njega ne može izaći barem pet godina, dok ako uđe po sili zakona može izaći kada godišnji prihodi padnu ispod 85.000,00 kuna.

NEZAPOSLENOST

Opće je poznata uloga i važnost rada u životu suvremenog čovjeka. To potvrđuju svakodnevna iskustva mnogih od nas, kao i jednostavna opservacija količine vremena koju osoba provodi u radu. U većini industrijaliziranih zemalja prosječna radno sposobna osoba skoro trećinu svog vremena provede u radu. Kada tome pridodamo i vrijeme koje osoba provede pripremajući se za rad, educirajući se, impresija je još intenzivnija.

Zašto toliko vremena provodimo radeći? Koje su to funkcije koje rad ima u našim životima? Kao prvo, rad ima ekonomsku funkciju, odnosno služi za osiguravanje egzistencije. Zatim, rad ima i socijalnu funkciju jer omogućava socijalnu interakciju, zadovoljenje naših potreba za druženjem, razgovorom, prihvaćanjem od strane drugih. Nadalje, rad je izvor društvenog statusa i prestiža koji ovisi o tome što pojedinac radi, a isto tako ima i važnu psihološku funkciju na način da omogućava zadovoljenje nekih naših intrinzičnih potreba; rad može biti izvor identiteta osobe, njenog samopoštovanja i uvjerenja o vlastitoj vrijednosti (prema Šverko, 1991).

Što uopće znači biti nezaposlen/a? Tko su nezaposleni/e?

Mrnjavac (1996) navodi standardnu definiciju nezaposlenosti koju daje Međunarodna organizacija rada. Ova definicija obuhvaća sve osobe starije od dobne granice određene za mjerenje ekonomski aktivnog stanovništva, koje zadovoljavaju tri kriterija, odnosno koje su:

1. bez posla, odnosno nemaju plaćeno zaposlenje ili nisu samozaposlene
2. trenutno na raspolaganju za posao, odnosno spremne započeti s poslom u svakom trenutku tijekom referentnog razdoblja
3. traže posao, odnosno poduzimaju određene korake u cilju pronalaženja plaćenog zaposlenja ili samozapošljavanja.

POSljedICE NEZAPOSLENOSTI

Nezaposlenost se sigurno može, barem za veliki postotak ljudi, promatrati kao negativni životni događaj. Percepcija vlastite nezaposlenosti kao takve, može dovesti do niza psiholoških, socijalnih i tjelesnih posljedica. Naime, osoba kojoj je nezaposlenost nametnuta ne može zadovoljiti neke potrebe koje rad omogućava; financijske potrebe, potrebu za strukturom vremena (dnevnog, tjednog, godišnjeg), za raznovrsnijim socijalnim kontaktima, potrebu za statusom u društvu, ostvarenju osobnog identiteta kroz radnu ulogu itd.

Nemogućnost zadovoljenja navedenih potreba mogu predstavljati veliki stresor u životu osobe te se reflektirati na doživljavanje i ponašanje nezaposlenih. Naime, osoba koja izgubi posao treba se pronaći u nekim novim ulogama te se prilagoditi promijenjenim okolnostima. Sve ove promjene predstavljaju psihološke posljedice nezaposlenosti.

Mnogobrojna istraživanja pokazuju da su anksioznost, depresija, nezadovoljstvo životom, napetost, sniženo samopoštovanje, osjećaj beznađa i druga emocionalna stanja, jače izražena kod nezaposlenih ispitanika/ca u odnosu na zaposlene. Također se konzistentno pokazuje da su nezaposleni/e socijalno izoliraniji od zaposlenih kao i da je njihova razina dnevne aktivnosti niža. U isto vrijeme, u prosjeku, su manje zadovoljni životom, nesretniji, te doživljavaju manje ugone i pozitivnih emocija.

Pojedini autori koji se bave ovom tematikom smatraju da je dugotrajna nezaposlenost psihološki destruktivna jer može potisnuti čovjekov rast i želju za zadovoljavanjem potreba. Glavni problem nezaposlenih osoba je taj što one ne znaju koliko će nezaposlenost trajati pa je na taj način njihovo vremensko planiranje ograničeno i van njihove kontrole, a isto tako puno stvari im je onemogućeno zbog smanjenih materijalnih resursa.

Nezaposleni nisu homogena grupa i samim time ni psihološke posljedice ne mogu biti jednake za sve.

Vjerojatnost pojavljivanja određene psihološke posljedice ovisi o pojedinim karakteristikama pojedinca, o situacijskim

faktorima, o njihovom međuođnosu, o karakteristikama nezaposlenosti itd.

Istraživanja pokazuju da su psihološke posljedice nezaposlenosti najveće za ljude srednjih godina (od 30 do 59 godina), kao i da pohađanje različitih programa za pomoć nezaposlenima nedvojbeno pruža korist. Njihovo psihološko zdravlje se nakon takvih programa popravlja.

SOCIJALNA PODRŠKA I NEZAPOSLENOST

Prva sustavna istraživanja nezaposlenosti, sa kraja sedamdesetih i početka osamdesetih godina pokazuju da gubitak posla značajno utječe na socijalne aktivnosti, razinu socijalne podrške te na odnos supružnika/ca i obitelji s nezaposlenom osobom. Pokazuje se da se stupanj socijalne podrške smanjuje s trajanjem nezaposlenosti.

Tip i kontekst socijalne podrške imaju važne implikacije na osobnu dobrobit. Tako npr Rife (1995) nalazi da među nezaposlenim ženama pozitivniji efekt ima socijalna podrška od nezaposlenih prijatelja, nego podrška od članova obitelji i prijatelja koji su zaposleni.

Vinokur i Caplan (1987) su provjeravali utjecaj podrške značajnih drugih na traženje posla. Naime, tijekom perioda traženja posla, osoba može očekivati da će biti više neuspjeha, nego uspjeha. Ovi neuspjesi mogu ozbiljno utjecati na psihičko zdravlje osobe, osobito ako je ona visoko motivirana da nađe posao. Socijalna podrška može povećati percepciju nezaposlene osobe da je nastojanje da se ponovno nađe posao vrijedno truda.

SUOČAVANJE S NEZAPOSLENOŠĆU

Načini suočavanja sa stresom općenito, pa tako i s nezaposlenošću, brojni su i raznovrsni. Ovisi o brojnim faktorima kao što su spol, dob, samopoštovanje, optimizam, stav prema traženju posla, percipirana efikasnosti u traženju posla, percipirana negativnosti gubitka posla, socijalna potpora i financijske poteškoće.

Strategije suočavanja najšire se dijele na strategije usmjerene na problem i strategije usmjerene na emocije. Pokazalo se da muškarci češće koriste aktivno suočavanje

(npr. traženje posla, preseljenje i sl.), dok je suočavanje žena više usmjereno na emocije (npr. traženje emocionalne potpore).

Također se pokazalo vjerojatnijim da će se ponovno zaposliti mlađi muškarci i osobe koje imaju socijalnu potporu, te oni koji imaju veću namjeru uključiti se u traženje posla. Pri učestalom traženju posla, vjerojatnije je da će posao naći mlađi od 40 godina.

Mnoga istraživanja, a i praksa iz svakodnevnog života, pokazuju da sudjelovanje u tzv. **Grupama podrške/potpore** može imati pozitivne efekte na psihičko stanje nezaposlenih. No, s obzirom na velike individualne razlike među nezaposlenima, nužno je, pri ublažavanju negativnih psiholoških posljedica nezaposlenosti, strategije intervencije razviti u skladu s karakteristikama nezaposlenog pojedinca/he odnosno skupine kojoj on/a po relevantnim karakteristikama pripada.

Grupa podrške je 'mjesto' koje članovima/icama može omogućiti izmjenu svojih iskustava, dojmova; kreiranje novih pogleda na problem, traženje alternativnih rješenja, umirivanje, dobivanje i davanje podrške, zadovoljenje potrebe za komunikacijom, aktivno slušanje itd.

U početku rada sa kratkotrajno nezaposlenima dobro je koristiti strategije usmjerene na emocije koje će osobi pomoći da prevlada prvotni šok. Nakon toga moguće je krenuti sa različitim oblicima kognitivnih intervencija; fokusiranja na postavljanje, planiranje i izvedbu ciljevaja, motiviranje nezaposlenih za ustrajanje u pronalaženju posla, osnaživanje itd. U cijelom tom procesu, jako je važno biti okružen/a pojedincima koji potiču osobu na akciju. Osim toga educiranje o tome da aktivno traženje posla može biti izuzetno stresno, te učenje strategija suočavanja sa stresom, može pomoći u lakšem podnošenju te situacije.

U procesu traženja posla jako je bitno da nezaposlena osoba, uslijed potencijalno stalnih neuspjeha, ne izgubi motivaciju. Zbog toga se nameće snažna potreba za adekvatnim, precizno definiranim postavljanjem ciljeva. Nakon čega slijedi također intenzivna faza planiranja kako taj cilj ostvariti i u njemu ustrajati.

Evo nekih koraka koje nude dvije poznate hrvatske psihologinje-Miljković i Rijavec a koje možda mogu pomoći i u radu sa nezaposlenima:

POSTAVLJANJE CILJEVA

1) IZABERITE VAŽNI CILJ/EVE

Dakle, ciljeve koji su u skladu sa vašom ličnosti i životnim vrijednostima jer ćete biti više motivirani ostvariti ga. Odgovorite na neka pitanja koja mogu pomoći u odgovoru na ovo:

- Jeli cilj vrijedan napora koji ću morati uložiti da bih ga postigla?
- Odražava li taj cilj mene- moju ličnost, težnje, interese?
- Što ću dobiti kada ga ostvarim?
- Koju svrhu taj cilj ima?
- Uživam li u njemu?

2) KADA ĆU OSTVARITI NAVEDENI CILJ?

Procijenite kada vjerujete da ćete cilj ostvariti-važno da biste znali u kojim vremenskim okvirima razmišljati. Ako su vam ciljevi uglavnom dugoročni, vrijeme je da počnete postavljati kratkoročne koji će vas postupno voditi do vaših snova u budućnosti; vrijedi i obrnuto.

3) PROVJERITI JESU LI CIJEVI DEFINIRANI KAKO TREBA; ODNOSNO

a) formulirajte cilj u pozitivnim terminima

Neki ljudi govore o tome što NE žele postići, umjesto o tome što žele, pa npr. kažu "ne želim biti siromašna, usamljena, nesretna" itd i ne shvaćajući da im to neće pomoći puno. Ako cilj formirate u negativnim terminima tipa neću, ne želim i sl, mala je vjerojatnost da ćete ga ostvariti. Iako još nije u potpunosti jasno kako naš mozak funkcionira, čini se da mozak ono što mislimo pretvara u slike ili predodžbe. No, nije moguće stvoriti sliku nečega čega nema.

Zapitajte se:

- Što želim?
- Što želim promijeniti?
- Kakav rezultat želim ostvariti?
- Što želim postići?
- Što bih željela raditi?

b) stavite cilj u kontekst

Općeniti i nejasni ciljevi nemaju puno šanse za ostvarenje. Cilj će biti smisleniji ako je smješten u kontekst:

- Kada želim da se dogodi?
- Gdje želim da se dogodi?
- Gdje ću iskoristiti svoje nove vještine i znanja?
- U kojim situacijama će mi cilj biti koristan?

c) vizualizirajte cilj

"Sada zatvorite oči i zamislite da ste ostvarila svoj cilj. Što vidite, što osjećate, čujete?". Prebacite se sada u budućnost i uživajte u svom cilju

- Što ću vidjeti, čuti i osjetiti kada postignem cilj?
- Koji mi dokazi trebaju da znam da sam postigla cilj?

d) provjerite je li cilj mjerljiv

Za svaki cilj koji ste postavili trebalo bi odrediti kriterije po kojima možete pratiti svoje napredovanje. Mjerenje napretka vas održava na tračnicama prema cilju, omogućuje praćenje rokova i daje osjećaj zadovoljstva koji vas potiče na novo zalaganje. Stoga postavite sebi pitanje:

- Kako ću znati da se približavam cilju?
- Kako ću znati da sam postigla cilj?

e) provjerite možete li sami ostvariti cilj

Ako postavljate ciljeve koji uključuju druge ljude, vjerojatno ćete završiti tako da ćete njih optuživati i za neuspjeh. No naši su ciljevi naši i moramo preuzeti odgovornost za njih i pri njihovom ostvarivanju ne ovisiti o drugim ljudima. Ključno pitanje koje sebi moramo postaviti jest- **koliko mogu utjecati na ostvarenje cilja?** Da biste bili sigurni da ste vi ključna osoba u izboru cilja, odgovorite na sljedeća pitanja:

- Što ću učiniti da ostvarim ovaj cilj?
- Jesam li nešto slično već ostvarila?
- Treba li mi pomoć u ostvarenju cilja?

- Da li ono ovisi isključivo o meni ili o nekom drugom?
- Što mogu odmah učiniti?

f) razmislite o posljedicama ostvarenja cilja

Koji god cilj da sebi postavimo i ostvarimo ga, on će utjecati na naš život, na živote ljudi oko nas. Bez obzira što nam se trenutno čini da bi nas ostvarenje našega cilja učinilo beskrajno sretnima, ne treba zaboraviti da sve ima + i -.

- Jesam li sigurna da to uistinu želim?
- Što ću dobiti kada ostvarim cilj?
- Kako će se moj život promijeniti kada ostvarim cilja?
- Što ću izgubiti ostvarenjem cilja?

Osim postavljanja jako je bitna i faza planiranja ciljeva. Stoga!

PLANIRANJE CILJEVA

1) ZAPIŠITE ONO ŠTO ŽELITE POSTIĆI

- i dnevne, tjedne, mjesečne ciljeve....
- odmah odrediti mjesto gdje će se držati te bilješke

2) ODREDITE ROK

- mnogim je ljudima definiranje krajnjih rokova najbolja inspiracija, trenutak kada napokon mogu zaboraviti sve isprike i prihvatiti se posla kako bi napravili ono što moraju, ili ono što žele

- ne govoriti kako ćemo nešto napraviti kada stignemo ili kada budemo imali više vremena.

3) PRIKUPITE ŠTO VIŠE PODATAKA

- poznajete li ljude koji su ostvarili ono što ste vi želite? razgovarati sa njima-kako su to postigli? kako su se osjećali nakon što su ostvarili svoj cilj?

- što više podataka skupite o cilju, to je veća vjerojatnost da ćete ga postići

4) KOJE BI SE PREPREKE MOGLE POJAVITI

- Kada postavite neki cilj, popišite sve što se može ispriječiti kod njegovog ostvarenja. Kada identificate moguće

prepreke, razmislite što ćete učiniti ako se one uistinu pojave, tj. smislite strategiju.

Ova je priprema od neprocjenjive važnosti jer kada se prepreka pojavi neće vas iznenaditi-vi već znate što vam je činiti

- Naravno da je i neuspjeh moguć, jer ne možemo kontrolirati sve što utječe na ostvarenje našega cilja
- Ali što ako se i dogodi najgore, ako doživimo neuspjeh? Pa možemo krenuti ispočetka. Nema čovjeka koji ga nikad nije doživio.

5) ODREDITE PODCILJEVE

- krajnji cilj podijelite u manje podciljeve, korake do cilja→ ovo je vrlo važan dio procesa koji nam pomaže usmjeriti se na jedan određeni, specifični zadatak.

Kada ste izabrali cilj, provjerili je li dobro postavljen i dovoljno izazovan, prikupili najveću moguću količinu informacija i razmislili o mogućim preprekama, **vrijeme je da počnete planirati:**

a) podijeliti cilj u manje podciljeve koji se mogu lako ostvariti

b) Razmisliti koliko će vremena biti potrebno za ostvarenje svakog podcilja. Biti realan. Ostaviti rezervno vrijeme za slučaj da se dogodi nešto neočekivano. Tako ćete spriječiti razočarenje koje obično slijedi kada ne uspijemo nešto ostvariti u planiranom roku.

c) Kod svakog podcilja napisati rok. Paziti da rokovi budu postavljeni tako da moguće prekoračenje roka kod jednog podcilja ne ugrozi čitav projekt.

d) Napisati krajnji rok za cilj

Projekt: Zaposlena žena je neovisna žena:

- Žene čine većinu nezaposlenih i diskriminirane su pri zapošljavanju i profesionalnom napredovanju – ekonomsko nasilje
  - Nedovoljna educiranost i osviještenost onih koji donose i provode postojeće mehanizme
  - Nedovoljna osnaženost žena u zahtijevanju prava koja im pripadaju
    - Nepostojanje razvijenog koncepta usklađivanja obiteljskog i profesionalnog života kao preduvjeta bržeg ulaska žena na tržište rada
    - Ne adekvatni odnosno neučinkoviti modeli zapošljavanja teško zapošljivih žena
    - Nedostatak političke volje za provođenje načela jednakih mogućnosti – rodno budžetiranje
    - Splitsko –dalmatinska županija – najveća nezaposlenost – 13, 4% od ukupne nezaposlenosti, od toga 64% žena; Grad Zagreb – 11,5%, 60% žena /Škver
    - Grad Split – 13 061 nezaposleni (listopad 2008), od toga je 8 357 žena, pri tom je broj novoprijavljenih dva puta veći od zaposlenih žena (cca 600 – 300)
    - Poticajne mjere zapošljavanja – u prosjeku ne daju vidljive rezultate i ne utječu bitno na smanjenje stope nezaposlenih, osobito kod žena gdje je zabilježena tendencija rasta
  - Gospodarska recesija u najvećoj mjeri pogađa žene

HR-21000 Split, Bosanska 4 • Tel: +385 21 537 272/344 688; Fax: +385 21 531 722
Žiro račun kod Zagrebačke banke 2360000-1101679303
MBS: 1749447 • e-mail: domine@inet.hr

feministička organizacija za promicanje ženskih prava i razvoj civilnog društva

www.domine.hr